

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

на тема : „**РОЛЯТА НА ДЕТСКАТА СУБКУЛТУРА В СОЦИАЛНОТО
ПРОСТРАНСТВО НА ДЕТСКАТА ГРУПА**“

Представен от докторант Мария Андонова Георгиева

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ ,
област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2 Педагогика (**Педагогически технологии за
опознаване на околната действителност**).

Катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“
ЮЗУ, Факултет по педагогика

Научен ръководител: проф. д-р Маргарита Христова Колева

Автор на становището: проф. д-р Маргарита Христова Колева

Организационни и съдържателни параметри на дисертационния труд.

Представеният за становище дисертационния труд на докторант Мария Георгиева съдържа 194 страници основен текст и 91 страници приложения и литература. Основният текст включва 72 графики, 20 таблици и 8 схеми. Библиографията включва 107 източника, от които 96 са на кирилица и 9 са на латиница и 2 интернет източника. Като конструкция трудът включва въведение, 4 глави, заключение, изводи, литература и приложения. Първа и втора глава на дисертационния труд представят теоретичен прочит на проблемите преход към училищен живот, детската група и детската субкултура. Трета глава е посветена на осъществяването от авторката констатиращи изследвания, представен е съответния анализ на резултатите и тяхната статистическа обработка. В четвърта глава върху основата на основополагащи образователни инструменти докторантката предлага и обосновава авторски *Идеен проект на „Образователна програма“ за разгръщане на позитивните и преодоляване на негативните функции на социалното явление „детска субкултура“ в условията на детската група.*

Авторефератът следва структурата на дисертацията и запазва оригиналната номерация на таблиците и диаграмите, включени в нея.

Актуалност на изследваната в дисертационния труд проблематика - научни и научно-приложни ресурси

Обобщено, чрез дисертационен труд се разкрива спецификата, изследва се и очертават позитивните и негативни характеристики на интересен и същевременно доста динамичен и сложен за идентификация проблем - проблемът за детската субкултура в пространството на детската група и преходът към училищен живот. Важни за предучилищната теория и практика са изследователските задачи на докторантката - да обособи виждане за детската субкултура в условията на детската група и на тази основа да отговори на поредицата от въпроси, свързани с всеки от аспектите на проблематиката - детската субкултура и социалното развитие на детето; детската субкултура и поведенческите изяви на детето; детската субкултура и нейните предизвикателства и пр. Отговорите са сериозно предизвикателство пред докторант Георгиева защото детската субкултура „пронизва“ цялата детска същност и е предпоставка за социална ориентация в битието на детето. От друга страна детската

субкултура е явление със спорна характеристика – тя е обусловена не само от интересите и предпочитанията на детето, а преди всичко от множество външни фактори, като семейна култура, общуване с връстници и възрастни, медии, модни акценти в общественото пространство и пр. Всички те слагат отпечатък както върху субкултурата на конкретното дете, така също и върху нейните проявления в пространството на детската група. Днес в условията на информационна инвазия е задължително педагогическата наука да изследва тези процеси и научно да обоснове присъствието им в живота на детето. Този гледна точка определя и актуалността на изследваната от докторантката Мария Георгиева проблематика.

Дисертационният труд на Мария Георгиева е представен на сериозно научно равнище, като решенията, свързани с изследваната проблематика са следствие от съвместяването на богато и прецизно представено теоретично проучване, собствени изследвания и научно обоснован Образователен проект - предложения за дейностите на децата в детската група. Оценявам трудностите, пред докторантката, за да очертае спецификата на коментираните процеси, с техните позитивни и негативни проекции в условията на детската градина.

**Концептуални параметри на изследването и тяхното съответствие с
изследователските процедури и анализа на резултатите от
изследователската дейност**

Приемам изведените от авторката на дисертационния труд Мария Георгиева концептуални параметри на изследването. Констатацията е, че представените обект и предмет, цел, задачи, хипотеза и подхипотеза в два варианта – оптимистичен и песимистичен от една страна, а от друга – организацията на изследването, методите за диагностични процедури, критерии и показатели за анализ и пр. в тяхното съответствие, точност и конкретност са позволили на авторката да проведе коректно и обективно изследване, както и да оформи съществени за проблематиката изводи. Много важна е идеята на авторката на труда в съдържателен план да акцентира върху позицията на детето в трите пространства: позицията „АЗ“ в социалното пространство; позицията „деца - деца“ - роля на детската група като социална общност; позицията „дете - възрастни“ - противоречията между света на детето и света на възрастните.

В хода на разработката е постигнато съответствие между **програмната ориентация на изследователската дейност в дисертацията и избраната Комплексна методика за проучване и оформяне** визията на детската субкултура в групата на 6-7-годишните деца, както и на взаимодействията между децата и отношението им към субкултурните ресурси, характерни за пространството на детската група. Заслужават внимание използваните методи за изследователски процедури - техният подбор, прецизна организация на процеса, както и обективността при анализа на получените данни. Резултатите от проведените изследвания са интерпретирани със съответната коректност и задълбоченост, което е показател за компетентността на авторката на труда. Приемам изведената от авторката тенденция, свързана с това че **субкултурните ресурси, битувачи в детската група оказват особено въздействие върху спецификата на детските взаимодействия и поведенчески изяви, а в този смисъл и потвърждаването на заявеното оптимистичното научно предположение, а именно: образователните и социализиращи конструкции на детската субкултура, в условията на детската група стимулират позитивни интеракции между 6-7-годишните деца и ще съдействат за актуалната им социализация.**

**Компетентност на авторката и оценка на представеният Идеен проект на
„Образователна програма“ за разгръщане на позитивните и преодоляване на**

негативните функции на социалното явление „детска субкултура“ в условията на детската група.

Приемам за научно обоснован и с конкретна практическа значимост представения и частично апробиран **Идеен проект за Образователна програма** с неговата мисия, цели, задачи, организационни и съдържателни акценти. Дълбочината с която се изгражда концептуалната визия на този **Проект** позволява на докторантката много правилно да конкретизира съдържанието на неговите четири равнища – базови компоненти с концептуален характер, визия на субкултурната среда в детската градина, субектите на субкултурната среда в детската група, „вписване“ и операционализация на субкултурните ресурси в социално-образователния процес в детската група.

Прави впечатление професионалната компетентност на докторант Георгиева относно спецификата на детското социално развитие в прехода към училищен живот, познаването на цялата образователна процедура, осъществявана в детската група, значението и ролята на детския учител и семейството за овладяването от детето на актуална поведенческа култура. Много важни за качеството на дисертационния труд са избраните и комплектовани в обща програма образователни ресурси (операционализирани чрез съдържанието на 5-те модула) за **стимулиране на позитивните социализиращи функции на социалното явление „детска субкултура“**. Положителна оценка заслужава многообразието от включени в Образователната програма формални и неформални детски дейности - съдържание, форми, проблемни ситуации, игри, дейности по избор, творчески активности и пр. Като цяло те може да се определят като фундамент, напълно съвместим с базови научно-педагогически постановки, относно развитието на детето във възрастта на детството. Организационно, Образователната програма е позиционирана правилно, като са изпълнени изискванията за осъществяване на конкретната формираща изследователска дейност.

Дисертационният труд на докторант Мария Георгиева е завършено научно изследване с ясно очертани научни достойнства и значимост за педагогическата теория и практика. Може да се приеме, че в своята цялостност трудът, както и конкретно предложеният идеен проект на Образователна програма са ценно средство за стимулиране на позитивните социализиращи функции на социалното явление „детска субкултура“ и за работа на детския учител.

Видими са достойнствата на разработката - компетентен поглед върху теорията по проблематиката, самостоятелно проведено изследване, съобразено с всички процедурни изисквания, прецизност на анализи и изводи, добър стил на изложение. Констатацията е, че целта на дисертационния труд е постигната, поставените задачи са решени, доказани са основната хипотеза и подхипотеза.

Приемам изцяло ПРИНОСИТЕ, конкретизирани от авторката на дисертационния труд, макар че те биха могли да се синтезират, което обаче не намалява тяхното значение за педагогическата теория и практика в детската градина.

Дисертационният труд е разработен в смисъла на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

По темата на дисертационния труд докторант Мария Георгиева предлага четири публикации.

На основание безспорните качества, педагогическата значимост и приноси на разработения от докторант Мария Георгиева дисертационен труд на тема **„Ролята на детската субкултура в социалното пространство на детската група“** давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и с убеденост предлагам на научното жури да ѝ присъди

образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 1.
Педагогически науки, Професионално направление 1.2 Педагогика (**Педагогически
технологии за опознаване на околната действителност**)

Автор на становището: Проф. д-р Маргарита Колева